

N. ΔΥΤΡΑ.

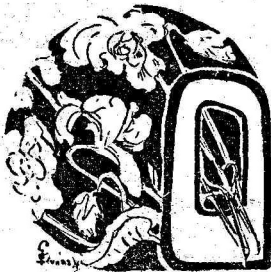
Μοναχή θερμαινομένη.

(Καλλιτεχνική έκθεση; Συντακτών).

Φωτογραφία Σπ. Κοκκόλη.

* ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ *

ΤΟ ΜΟΝΟΜΑΤΙ

Γιώτης, ξακουστός παλλήκαρος για την άντριότητά του και την όμορφη του, που πολλές φορές πήγε με στοίχημα στα μνημάτα και χτύπησε το σημαντήρι, που λούστη ντάλα μεσημέρι στο νεραϊδόρεμμα, βουλήθη, πριν τα τρίμερα του γάμου

του, να πάη στα πρόβατά του, που βόσκαν άλαργα πὸ τὸ χωριό. Ἡ Χρυσάβγω, χρεμμασμένη στους νόμους του, τοῦλεγε με λόγια πονετικά:

— Γιώτη μου, μὴ φεύγεις!.. καρτέρα νὰ γκιώσουμε τὰ τρίμερα.

— Σάπα, Χρυσάβγω, δὲ θαργήσω.

— Γιώτη μου, σκιάζομαι! κάτι μου λέει τὸ ζουδι μου. Σκιάζομαι μὴν πάθης τίποτε κακὸ στὴ στράτα. Λένε πὼς τὰ στοιχιά και τάερικά, κνηγάνε πολὺ τοὺς νεόπαντρος.

— Ντράπου, Χρυσάβγω! Ξέρεις, τὰ στοιχιά με σκιάζονται και τάνεμικά με τρέμουν.

— Γιώτη μου, μὴν τὸ πέρνεις ἀπάνου σου!.. Σὲ

τρώνει τὸ αἷμα σου μαθές;.. Δὲν ξέρεις πὼς οἱ νεϊόγαμπροι και ἡ νεϊόνυφες, πρὶν τὰ τρίμερα δὲ βγαίνουν ἀπὸ τὸ χωριό, δὲν περπατοῦν τὲς νύχτες; Κι' ἂν βγοῦν, θὰ βγοῦν με συντροφιὰ, και θὰ γυρῶσουν πρὶν βασιλέψη;

— Χρυσάβγω, τὰ φυσικά μου τὰ ξέρεις. Μὴ με πεισμόνεις περισσότερο!.. Εἶπα θὰ πάω!..

Ὁ Γιώτης ἀγύριστος, στὰ παρακάλετα και τὲς ὀρμήνες τῆς καλῆς του, ξεκίνησε με τὰ σκοτεινιάσματα για τὰ πρόβατά του. Κατὰ πόδι τὸν πήρε ὁ καπλάνης, ἕνα σκυλι παρδαλὸ που κατέβαζε τὸν καβελάρι. Ἡ Χρυσάβγω τὸν ξέβγαλε ὡς τὸν μύτικα, τὸν συντρόφωψε με τὸ δακρυσμένο μάτι της, ὡς πού σκαπέττησε πέρα στοὺς ἀργαλιούς, κύστερα γύρησε στ' ἀρχοντικότης με χίλιες συλλογὲς στο νοῦ της!.. Τὴν ἔτρωγαν τὰ φίδια. Ὁ διγός της, τῆςμίλαγε πὼς κάτι κακὸ θὰ πάθη. Καὶ τῆς φαινονταν, πὼς τόβλεπε λοφάνερο. Για δαῦτο, γονατιστὴ στο κονοστάσι παρακαλοῦσε τὸν Ἀγιώργι, νὰ νοιάζεται τὸν καλὸ της στὴ στράτα του.

Ὁ Γιώτης, ἀπὸ μονοπάτι σὲ μονοπάτι, ἔφτασε στὴν κοροκοφωλιά. Εἶνε ἕνα καταράχι στὰ μέσα τοῦ ξεροβουνι. Στὴ ρίζα του διαβαίνει μιὰ γιδόστρατα. Κάτου κάτου, πολὺ κάτου, περνάει νὰ βαθὺ ξεροπό-

ταμο. Ἀπὸ κεῖ μεριά ἄλλο ξεροβοῦνι. Ὁ μαῦρος κισσός, ποῦνε τυλιγμένος γύρω του, ἀπὸ τῆ ρίζα ὡς τὴν κορυφή, καὶ ἡ βαριεὶς καὶ ἄγριος φωνὴς ποῦ σκούζουσι ὁ κορασιεὶς, καὶ τὰ φλετουρήματα ποῦ κάνουν ὅταν ἀκούουν περπάτημα στρατολάτι, τὸ καταράχι φαίνεται πῶς σκιαχτερό καὶ ἄγριο, καὶ οἱ διαβάτες θροῖζονται περσσότερο. Μάτι δὲ σηκώνουν νὰ τὸ δοῦν!.. Περνάνε βιαστικοί, καὶ ἄνασοι!..

Ὁ Γιώτης, ἀπόσταμένος, κάθησε ἀπόστατα νὰ ξινασάνη. Σίκασε τῆ δίπλα τῆς φουστανέλλαις του, καὶ σφουγγήσε τὸν ἴδρωτά του ποῦτρεχε ποτάμι. Ἡ γλώσσα του ἦταν σεγγή. Λαχάνιαζε ἀπὸ τὸν κάματο. Τὰ σωτικά του, κείονταν ἀπὸ τῆ δίπλα. Τὸ βολύμι ποῦ μασοῦσε δὲν τὸν δρόσιζε. Νερὸ κεῖ κοντὰ δὲν ἦταν. Μοναχὰ στὰ μασὰ τοῦ καταραχίου, ἦταν ἓνα σπληθάρι ποῦ μαζώνονταν ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ βουνοῦ, στάλα στάλα, ἓνα νερὸ, κρῦο σάν τὸ κρούσταλλο, καὶ ξάστερο σάν τοῦ κορτασιοῦ τὸ δάκρυ. Ὁ τόπος, μίλαγε πολλὰ γιὰ αὐτό. Ἔλεγε, πῶς ἦταν στοιχωμένο!..

Ὁ Γιώτης, τάξερε, κέκανε ν' ἀνεβῆ. Μὰ κοντοστάθη, γιατί θυμήθη τὰ λόγια τοῦ χωριοῦ, καὶ τὴ δόμηνιες τῆς Χρυσάβγως.

— Λένε πῶς βγαίνει στοιχιό, καὶ γυρίζει τὸ βουνὸ σκούζοντας! Κι ἅμα περάση καὶ κοντοσταθῆ κανεῖς, στὴν ἀρχὴ τὸν πετροβολαίε, ὕστερα μὲ τῆ φωνὴ του καὶ τὸ μούγκρισμά του τὸν παγώνει! Μένα δὲ μὲ δοκήθη φαίνεται ἀκόμα, γιὰ αὐτὸ δὲν ἀκούστη! Μὰ ἔχω καὶ βαρὺ ἴσκιο καὶ μπορεῖ νὰ μὴ βγῆ ὀλότελα. Ἄμ τὸ τίμιο ξύλο ποῦ διώχνει καὶ τὸ βόλι; Ποῦ νὰ ξεμυτσή! Μὰν βγῆ!.. Ἔ... τότες θὰ παλαίψουμε ἀνάστημα μανάστημα, κιδποῖος πόρη τὸν ἄλλον!.. Στοιχιό σοῦ λέει, ὁ ἄλλος, καὶ τέτοια!.. Στοιχιό!.. τι θὰ πῆ στοιχιό!.. στοιχιό εἰμ' ἀτὸς μου! Θάνεβω κιδς βγῆ ἂν τοῦ πῆξῃ!.. Μογαχὰ νὰ μὴν παρασυρθῶ καὶ μοῦ πάρη τῆ μιλιὰ, μοῦ κόψη τὸ αἷμα!.. Ἀπάνου λοιπόν, κιδ, τι βγῆ... Ἐἴπε κέκαμε. Λαχανιάζοντας, καὶ βουτηγμένο στὸν ἰδρωτὰ του, ἀνέβη στὸ σπληθάρι. Τὸ φεγγάρι ἀπὸ τὰ μεσοῦρανα, φαίνονταν ὀλάκαυρο μέσα στὸ νερὸ.

— Βρὲ τὸ ἔρμο!.. εἶν' καὶ μονόματο.

Βιαστικά, βιαστικά, κάνει τὸ σταυρὸ μου τρεῖς φορές, διαβάει μέσα του τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ σκύβει μὲ τὰ χέρια στάγματά του, νὰ πῆ. Πρὶν ἀκούμ-

πῆση τὰ χεῖλη του στὸ νερὸ, ἀντισκόνεται.

— Γιάτρα τάφυσικο πράμμα!.. Ἐκλείσε τὸ μάτι γιὰ νὰ μὰπαλαίψη στὰ σκοτεινὰ!..

Ξανασκύβει. Μιά βουή, σάν κείνη ποῦ φέρνει ἀπὸ μακρὰ βαρὺ χαλάζι, βοῦίξε σταυτιά του.

— Θάχεται, φαίνεται, μὲ κοππάδι!..

Τὸ σκυλί του, μὲ τὰ νύχια καὶ τὰ δόντια τὸν μπόδιζε. Δὲν τὸν ἔφινε νὰ σκῦνη στὸ νερὸ. Κείνος, τοῦ ἀγρίωνε καὶ τὸ πετροβολοῦσε. Στὸν πεισμότου τὸ σκυλί, μέριασε καὶ τὸν ἔβλεπε μὲ μάτι λυπητερό, καὶ μουρμουρίζοντα. Ἀμπόδιστο; τότε, ξανάσκυψε κέπινε λαίμαργα. Δὲν εἶχε πῆξ ἄρα γο υ λ ι ἔ ς, κένοιωσε νὰ στάθῃ στὰ φυλλοκάρδια του ἓνας κόμπτος σάν βολύμι. Στὸ κορμί του ἀπλόθη μιά θροῖλα, καὶ τοῦ φωνὴ νὰ πέρασε ἀπάνου του ἓνας ἄερας σὰ σαῖτα, σὰ βόλι.

— Ἀχ! μὲ εἶδε πρώτο, καὶ μὲ δρασκελήσε!.. Νάτο! μὲ παραστέκει!.. ἔγινε λιὰρο γελάδι!..

Ἐνα μαῦρο κ' ἄσπρο δαμάλι, μένα μεγάλη μάτι, ποῦβγαίνει λαμπάδα σάν φούρνος ἀνάμμενος, μὲ δυὸ μεγάλα κάμπυλωτὰ κέρατα, στέκονταν ξερβά του ἀγριωμένο, στριφογύριζε τὴν οὐρὰ του στὸ κορμί του, σκάλιζε μὲ τὰ πόδια του τὸ χῶμα, κέβγαίνει, μουκρίζοντα ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ τὰ κάφυρά του, πιχτὸ, πιχτὸ φφρι. Τὸν ἔκραζε στὸ πάλαμα.

Ὁ Γιώτης, πείσμωνε ἄχαρη! Τούτρηξε τὰ δόντια, καὶ μὲ μιά βαριά βλαστήμα τῆδειασε κατὰ πᾶνον τὸ καριοφύλλι. Τὸ στοιχιό ἔβαλε τέτοιο μουγκριστό, ποῦ ἡ γῆ ἀντισκονώθη καὶ πάλι κατάκασε! Τὸ καταράχι τρεμοσύστη, ὁ κισσός του ξεδιπλώθη καὶ στιβάχη κατάριζε, καὶ τὰ κοράκια, ποῦταν φαλισμένα μὲ στές τρῶπες καὶ τὴς σκαμμάδες του, φλετουρήξαν μένα τρομαχτὸ κράξιμο, καὶ κόλησαν, περνώντας ἀπὸ πᾶνον τὸ Γιώτη, στὸ ἀντίπερα ξεροβοῦνι!

— Ἀχ! Χρυσάβγω μου!.. καλὰ μοῦ τόλεγε!.. γιατί, ὁ σκύλος, νὰ μὴν ἀκούσω τὴς δόμηνιες σου!..

Γύρησε στὸ χωριὸ κέπεσε τοῦ θανατά. Ἦταν μελαφρὸς σάν κάφαλο. Ἀπόκρισι δὲν τοῦπερναν! Πέρασαν τρεῖς μέρες, καὶ ὁ Γιώτης, πέθανε!.. Δὲν ἄντεξε!

Ἀπὸ τότε λένε κείνο τὸν τόπο μονομάτι. Οἱ διαβάτες, κάνουν νὰ μὴ νυχτώγουν σὲ κείνο τὸ καταράχι.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Δ. ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ
Βαλτεταιώτης

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΩΝ ΣΚΑΡΑΒΑΙΩΝ

Ἡ πώλησις ἐν Παρισίοις ἀντὶ 10 χιλιάδων φρ. ἑνὸς ψευδοῦς σκαραβαίου, οὔτινος ἢ ἐπιγραφῆ ἀνεφάρεο εἰς τὸ περιφημον ταξιδιον τῶν ναυτικῶν τῆς Φοινίκης περὶ τὴν Ἀφρικὴν, ἀνεκίνησε τὸ ζήτημα περὶ τῶν σκαραβαίων.

Οἱ σκαραβαῖοι κατασκευαζόμενοι τὸ συνηθέστερον ἐκ σκληροῦ λίθου ἢ ἔξ ὀπτης γῆς ἐκφαστομένης, εἶχον σύνηθες μήκος δ—6 ἐκαι τσοτομέτρων καὶ ἐποποθετοῦντο ἐπὶ τοῦ σαβάνου τοῦ νεκροῦ, εἰς τὸ μέρος ἀκριβῶς τῆς καρδίας ἧτις ἀφηρεῖτο ὑπὸ τῶν βαλσαμωτῶν.

Ὁ σκαραβαῖος αὐτὸς ἔφερεν ἐγγλυφον τὴν τυπικὴν ἐπιγραφὴν: «Ὁ καρδιά μου, τὴν ὁποίαν ἔλαβα ἐκ τῆς μητρός μου, μὴ ἐγερθῆς ἐναντίον μου τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως». Ἡ παράδοσις φέρει πράγματι ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, τοποθετουμένη εἰς ζυγόν, δὲν πρέπει νὰ βαρύνῃ περισσύτερον πτεροῦ στρουθοκαμήλου, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ σύμβολον τῆς ἀληθείας.

Ἐκτὸς ὁμως τοῦ μεγάλου τούτου σκαραβαίου ἕκαστος Αἰγυπτιακὸς τάφος περιέχει καὶ πληθὺν ἄλλων μικροτέρων, οἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον ἐχρησίμευον ὡς σφραγίδες καὶ φέρουν γελυμ-

μένον τὸ ὄνομα τοῦ Φαραώ, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁποίου ἀνήκον.

Ὁ πολυτιμότερος σκαραβαῖος εἶνε κτῆμα τοῦ Μουσείου τοῦ Καίρου. Ἡ ἐπιγραφὴ του φέρει τὴν ἱστορικὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Φαραώ Ἀμένοφις Γ' εἰς ἓν κυνήγιον ἐφόρνευεν 7 λέοντας.

Οἱ ἔξ ὀπτης γῆς σκαραβαῖοι δὲν ἔχουν μεγάλην ἀξίαν. Πολύτιμοι εἶνε οἱ ἐκ σκληροῦ λίθου ἀμεθύστου, τοπαζίου κλπ. κατασκευασμένοι. Τὴν μεγαλειτέραν ὁμως ἀξίαν δίδει συνήθως ἡ ἐπιγραφὴ, ἧτις ἂν εἶνε ἱστορικὴ, ἔχει μεγάλην σημασίαν ἀρχαιολογικὴν.

Ἡ πρὸ εἰκοσαετίας μεγάλη ζήτησις σκαραβαίων ἐδημιούργησε βιομηχανίαν ὀλόκληρον ψευδῶν τοιοῦτων, οὗς οἱ Φελλάχοι πωλοῦν εἰς περιηγητὰς ἐπισκεπτομένους τὰς Πυραμίδας.

Ἡ βιομηχανία ἐν τούτοις αὐτῇ περιορίζετο εἰς κατασκευὴν μικρῶν καὶ ἀνευ ἱστορικῆς ἀξίας σκαραβαίων, καταλλήλων διὰ τοὺς συνήθεις περιηγητὰς. Ἐσχάτως ὁμως ἤρχισαν νὰ κατασκευάζουν καὶ σκαραβαίους μὲ ἱστορικὰς ἐπιγραφὰς. Τοιοῦτος δὲ εἶνε καὶ ὁ ἐσχάτως πωληθεὶς ἐν Παρισίοις.